A. 1214 | IV.

Učj ty Slowa dobře rozuměti, Deklinowati a Conjugowati.

Quid eſt Syntaxis?

Eſt ratio coniungendarum vocum, ſeu faciendæ orationis, Učj ty Slowa dobře ſpolu ſkladati/ a geono dokonale mluweny učiniti.

De Orthographia.

Circa qvid verſatur Ortographia?

Okolo čeho ta Ortographia ſtogi?

Circa literas. Ona gde litteramio, kolo.

Qvot ſunt literæ?

Viginti tres. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Qvomodo dividuntur literæ?

In vocales & conſonantes, Některe ſe ſamy ...wznégicy/ některe Spoluwznégicy.

Qvot ſunt vocales?

Qvinqve. A E I O U.

Qvot ſunt diphtongi?

AE OE AV EU.

...nt conſonantes?

...n. B C D F G H K L M N ... Z.

... dividuntur Conſonantes?

...as & ſemivocales.

Qvot

COMPENDIU[M]

PRÆCEP[TI]

ONUM GRAMM[ATI]

CARUM.

PHILIPPI M[ELANCHTHONIS]

In uſum

SHCOLÆ GORLI[CENSIS]

Gnoriſ nata,

REGULARUM IN S...

& forma applicandi ex...

Omnia tradita & felicit...

à

VALENTINO TROC[EDORFIO]

In Schola

GOLDBERGEN[SI]

Edita opera

LAURENTII LU...

Leobe...

Excudit... Solnæ Typ...

...Dedau...

...an... ...ni M...

...ORIA.

...hic in cœtu pue...

...ore, repetere fre...

...e quovis, ſi licere...

...ius decet; Quam e...

...æ ætatis ſtudia ſpe...

...onfirmandum...

...bonarum lite...

...requiruntur...

...erilium ſtud...

...apud veter...

...los: qu...

...ine ...

...guſta no...

...operas ...

...ine. Alij de lite...

...us, ut Tr...

...s perfe...

...feruntu...

...nianu...

...ropol...

Régi nyomtatványok, „Bratislava – lyceum" (303.19.i)

RITTERO VA-

[illegible] Cos. Filiolo, P.

[illegible] Affini!.

[illegible]

S.

...ones ad [illegible] ...ionis præce- ...ectis & ... pti[illegible]nibus, ... [illegible] ... er idem apud ... n[illegible]lici hæc ... [illegible] ... morum uſu, & comproba- ... adhibendum duxi: ... c qvaſi publicâ, te ... s guaviter capeſ- ... : tùm ut qvotidianâ tractatione admonitus/ ... ùs de officio tuo cogi-

Vo in ſuperioribus libelli hujus puerilis divulga[illegible] ad excitandam ... entium ſtudia conſi[illegible] qvoq; Pe[illegible] ejusdem: libelli ... mei, ſed publi[illegible] ...

Quid

DE GRAMMATICA

Quid eſt Grammatica?

GRAMMATICA eſt certa loqvendi & ſcribendi ratio.

GRAMMATICA geſt giſte Umeni/ ktere wči dobře mluwiti a pſáti.

Qvot ſunt partes Grammaticæ?

Kolik kuſů muſyme ſe včiti/ abychom mohli mluwiti a pſáti.

Qvatuor, { Ortographia, Proſodia, Etymologia, & Syntaxis.

Qvid eſt Ortographia?

Quæ docet recte ſcribere. [illegible] Wčj gedno každé Slowo [illegible] pſáti. [illegible] Ut [illegible] vallò per [illegible] Folio per [illegible] [illegible]

Qvid eſt Proſodia?

Quæ de [illegible] accentus [illegible] docet recte pronunciare. [illegible] Sſlaby dobře wyſlowiti/ [illegible] Libere [illegible] Libere, Swobodně.

Qvid eſt Etymologia?

Quæ [illegible] ... [illegible] dictionibus [illegible]

[illegible]

„Régi nyomtatványok, Bratislava – Lyceum"
(303.19.j)

PRÆFATIO.

ceptorum & formandam lingvam vobis ſint adjunjendu & q[illegible] cu[illegible] his me[illegible] moriæ mandandi, ex quibus Scholæ no ſtræ ſuo loco intelligetis.

Hæ ſunt [illegible] qvæ [illegible] no[illegible] vã qvidem, ſed [illegible] formam præce[illegible] tionum Grammaticarũ libello [illegible] nunc proponamus ut ſinguli ſciant qva qvo loco ſint diſcenda, à qvibus initiis, quâ viâ ad qvos terminos ſit contenden dum: ne veritate docendi ipſi progreſſu veſtros temorari videamur. Nobis au tem etſi opera iſta inter reliqvas eſt mo leſtisſima qvod facile concedent illi qvi eadem tractarunt: tamen grave non vide bitur: præcepta & ſcripta optimorum autorum ubicunqve ſtudia veſtra requi rent, ad captum ſingulorum ordinum, qvo ad ejus fieri poterit, omni diligen tiâ accommodare Valete. Gorlicii Lu ſatiorum [illegible] Calend: Febr: Anno 1567.

Laurentius Ludovicus, Leobergenſis.

DEDICATORIA.

Quid enim aliud vel me in [illegible] pue rorum medicari, ſonare, repetere fre quentius, vel te audire quovis, ſi licet momento attentius decet; Quam ea quæ partim ad primæ ætatis ſtudia ſpe ſtant: partim ad confirmandam m[illegible] m alacritatem, & bonarum liter amorem, in ſcholis requiruntur

Celebrantur puerilum ſtud nomine, non pauci apud veter Græcos, tùm Latinos: qu ti ingenio, eruditione [illegible] m ſuæ minime anguſta no ramur, ad pueriles operas [illegible] nam contuliſſe. Alij de lite & ſyllabis, ut Ennius, ut T[illegible] rerum appelationes perſe quorum numero feruntu Pamphilus, Diogenian[illegible] cum inflexiones propo[illegible] [illegible] & Dir[illegible]

EPISTOLA.

Quid? Meminiſtin, quæ ſuperioribus diebus de [illegible] Ratisbonæ & diligentia [illegible] [illegible] qvondam Scholæ hujus [illegible] mihi [illegible] in qvibus ætate jam graviem lite rarum ſecundum inſtrumenta, ut Henrici loqvu [illegible] ad [illegible] ordine [illegible] [illegible] probaſſe [illegible] coluiſſe vidi rationem qva [illegible] abſque [illegible] & mora longiore [illegible] expediri [illegible] lectio [illegible] commodiſſi [illegible] deduci poſſe, [illegible] ſcholarum [illegible] [illegible] [illegible]

PRÆFATIO.

mui curã in eam cogitationem incumbe remus qvâ his malis pro noſtrâ parte [illegible] cente Deo medicinam faceremus. Qvod qvidem hunc in modum commodisſime futurum exiſtimavimus, ſi præceptio num illarum, qvibus in ſupremo [illegible] utimur formam qvidem certam [illegible] men brevem & compendiosam in [illegible] ſibus proponeremus, atqve ſuas [illegible]

Régi nyomtatványok, „Bratislava – lyceum"
(303-19-j)

Præfatio.

In ſupremo ordine exercemus, compen-
dioſam vobis methodum proponimus:
qvam ubi diligenter & recte perceperi-
tis, eandem deinceps in tertio, ſecundo
& primo ordine; maximo cum fructu &
delectatione ſumma exercebitis: ubi qui-
dem in illa nihil omnino mutatur: niſi
qvod plura interdum declarationis cauſa

Dedicatoria.

pationes ſæpe revocent: & autorem animum
atque fluctuantem intra metas continent, tum tibi
exempla aſſiduitatis & diligentiæ, qvam prima
flagitat ætas, inſignia reliquerunt: dum vim inge-
nii ſui in his diſciplinis conſumerent, neceſſitatem
horum ſtudiorum omnibus ob oculos propoſue-
runt.

Verum accedunt nobis ad celeberrimi hujus do-
ctiſſimorum Virorum exempla etiam con...
qui utriqve ... alos ... debere ...
... ſuerili... ...

Epiſtola

... uuntur Apollonio, Hero-
... di: Epithetorum ...
ones ad ... ciſum referuntur
ionis precepta Pauſanias
...ectis & diſtinctionibus
... Phraſis ſeu loqve...
...Meliſſo cure fuit. In ...
...eris ſyllabarum occupati
nulli ex iis, qvos diximus
...arrationes puerorum cau-
... plures: Heſiodi Ariſto-
...achi Archibius: Homeri
... rum &
...ain ſcripſit A... des
... æcrliu...
...icet co...
...tis ſib...
...uerilibus ...
...entis clari atque no...
...bus, ad moleſtis ...

Præfatio.

... etiam nomenclaturam adjungunt:
... nio ſi qvi fuerint inter hos alacrio-
... ut a ... ſuminum triennio, additus
... ad ordinem ſupremum
... juſſus tradun-
... ad ſtudia
... Græca,
... L
... ili p... elantho-
nem, ... os q... cum pa-
rentibus ... tis ... & claris, in
Academia viros et litera... ſtudiis ini-
tiandos, dicere: anno ... extodecimo æ-
tatis ſuæ cœpiſſe Grammatica præcepta
conſcribere: ac ... ad juſtam fru-
gem nunqvam pervenire poſſe eos qvi
ante illam ætatem Grammaticæ præce-
pta ... ſtudia diſcendo non abſolvi-
ſent. Ha voce ſinguli ſe te ad diligenti-
am in puerilibus hiſce ſtudi... ercitent:
qve qvilqvam adeo i ... ro
... m puteti qv...
... iſſimo loco ſu...
...ticæ parte...
... ſingi...
...eſt ſp...

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum.
(303.19.j)

Primum.

In gene. { M. Pulcher, pulchrior, pulcherrimus. F. Pulchra, pulchrior, pulcherrima. N. Pulchrum, pulchrius, pulcherrimum. }

Secundum.

In gene. { M. Doctus/ doctior/ doctiſſimus. F. Docta/ doctior/ doctiſſima. N. Doctum/ doctius/ doctiſſimum. }

Tertium.

In gene. { M. Fortis/ fortior/ fortiſſimus. F. Fortis/ fortior/ fortiſſima. N. Forte/ fortius/ fortiſſimum. }

Quartum.

In gene. { M. Facilis/ facilior/ faciliſſimus F. Facilis/ facilior/ faciliſſima N. Facile/ facilius/ faciliſſimum. }

Quintum.

In gene. { M. Felix/ felicior/ feliciſſimus F. Felix/ felicior/ feliciſſima N. Felix/ felicius/ feliciſſimum. }

Sextum.

In gene. { M. Sapiens/ ſapientior/ ſapientiſſimus. F. Sapiens/ ſapientior/ ſapientiſſima. N. Sapiens/ ſapientius/ ſapientiſſimum. }

Quid eſt comparatio irregularis?

In [illegible]

In qua Compar[illegible] ſuperlativus non ritè formantur à poſitivo. Rduj[illegible] to Comparation negde wedle [illegible] Reguli.

Quæ voces habent irregularem Comparationem?

Primum quædam adjectiva, ut

1. Bonus	melior	optimus.
Bona,	melior	optima.
Bonum	melius,	optimum.
2. Malus	pejor	peſſimus.
3. Magnus	major	maximus.
4. Parvus	minor	minimus.
5. Multus		plurimus.
Multa		plurima.
Multum	plus	plurimum.

Secundo, compoſita cum verbis, dico, volo, & facio.

1. Magnificus, magnificentior, magnificentiſſimus.
2. Benevolus, benevolentior, benevolentiſſimus.
3. Maledicus, maledicentior, maledicentiſſimus.

Tertio præpoſitiones quædam.

1. Extra, exterior, extimus, & extremus.
2. Intra/ interior, intimus.
3. Ultra, ulterior, ultimus.
4. Citra, citerior, citimus.
5. Supra, ſuperior/ ſupremus, & ſummus.
6. Infra, inferior, infimus.
7. Poſt/ poſterior/ poſtremus.

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum" (303-19-j)

...ctoritate, quia vir illis ... Maſculino gene-
re uſus eſt.
... oculis cœpit fodere cubilia talpæ.

DE REGULIS GENE-
ralibus.

Quot ſunt Regulæ generales?
... ptem, juxta ſeptem genera.

Quæ eſt prima Regula?
De nominibus generis Maſculini.

1. Virorum. 2. Officiorum virilium. 3. Menſium. 4. Ventorum. 5. Flu-
viorum nomina ſunt generis Maſculini.
... Gména Mužůw/ 2. Gména Auřadůw ... Mužům přinaležegj. 3. Gména ... 4. Gména Wětrum. 5. a ... řek/ gſau generis Maſculini,
... 1. Cicero. 2. Conſul. 3. Janua- ... Eurus. 5. Viadrus.

Quæ eſt ſecunda Regula?
... nominibus generis Fœminini.
... Mulierum. 2. Muliebrium officiorum ... bium, 4. & arborum nomina ſunt ge... Fœminini. 1. Gména Žen. 2. Gména ... kteréž ženám přináležegj. 3. Gména Měſt. 4. a Stromůw/ gſau generis Fœmini-
ni. Ut 1. Maria. 2. Mater. 3. Viteberga ...

... tertia Regula?

De no-

... na compara...
Adjectiva ... um ſignificatio ...
... poteſt, & ... rum comparatio...
dictum ... Adjectiva, kterých ...
... ...
... Doctior ...
... ...
... cur non comp... adde S. ...
... eſt Adjectivum cuj...
... augeri minuive non po...
... ...
Caput cur non compar...
Quod eſt adjectivum, cujus ...
uſum ... non probat. ...
par...

... gradus Comp...
... Poſitivus. comparati...
...

Quid eſt Poſiti...
... eſt prima vox adjectivi, ...
... Slowjčko/ ... gjni gradu...
Doctus, Včený.

Quid eſt Compar...
Qui ſupra Poſitivi ſig...
magis ſignificat. Které ...
de Slowjčko wjc/ aneb gěſſ...
wjc/ neb gěſſtě včeněgſſj.

B

... Regularis ...

Pri-

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum"
"(303.19.j)

...terminat...

In gene? M.P... paratіv... F.P... US, Termin... N.Pos... hic & h...

...generis ...

...ngitur Com...

In gene? M.D... F. D... US. N.D...

In gene? M.F... F. Fel... N. F...

...ſuperla...

...Poſitivi ſignificationem

In gene? M... F.Pa... N.Pa...

In gene? M.Feminatione, Superlativ... F. Pelyt... N. Fa... in Superlativo

RIMIS?

In gene? M.Sapie... Superlativos ... F.Sapie... pulcherrimus N.Sapie...

Quid eſt co...

Qua...

Quomodo cognoſcuntur genera ſignificationes?

Per regulas generales ...

Quomodo cognoſcuntur genera terminationes?

Per regulas ...

Quomodo co...

...

In UM; ...

Tripartita ... generis ...

...Maſculini...

Uno ...

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum
(303.19.8)

DE GE[illegible]

Genera [illegible]

Maſculinum [illegible]
[illegible]
Neutrum, [illegible]
Commune [illegible] & [illegible]
Omne, [illegible]
[illegible]
[illegible] Terminatio [illegible]
[illegible]
Dubium [illegible] exponere [illegible]
[illegible] Maſculinum [illegible] Fœmininum [illegible]
[illegible] hic D[illegible] hæc Di[illegible]

Quot modis [illegible]
Nomin[illegible]

Tribus modis: Significatione,
Terminatione, &
Authoritate.

Quæ adjectiva [illegible]
S. [illegible]
Quæ [illegible]
[illegible] S[illegible]
[illegible] adde [illegible]
[illegible] adde S. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
facillim[illegible]
[illegible] a[illegible]
facili[illegible] graci[illegible]
docili[illegible]

Quæ [illegible] Comparationis Regula[illegible]
In qua Comparativus [illegible]
formantur à Poſitivo [illegible]

L[illegible] *Paradigmata Regularis*
comparationis

B 4 Pri-

Régi nyomtatványok, "Bratislava - lyceum"
(303-19/8)

DE G[illegible]

Genera [illegible]

Maſculinum [illegible]

Neutrum [illegible]

Commun[illegible]

[illegible]

Dubi[illegible]

[illegible] hic D[illegible] hæc Di[illegible]

Quot mod[illegible]

Tribus modis: Significatione, Terminatione, & Authoritate.

Quæ Adjectiva [illegible]

S. [illegible]

Quot Poſitivus [illegible]

[illegible] facilli[illegible]

[illegible] doc[illegible]

Quæ [illegible] Regul[illegible]

In qua Compar[illegible]

Formantiſſa Poſitivi [illegible]

De Paradigmata Regularis comparationis

D 4 Pri-

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum.
"(303.19.8)

3

Duplex: Primitiva & Deriva[illegible]

Quæ Pronomina ſunt primitiva Spe-
ciei ?

[illegible]

[illegible], illc/ille, Ipſe, Hic, [illegible]

[illegible]nomina ſunt Derivativ[illegible]
Speciei ?

[illegible]em. Meus, Tuus, Suus, Noſter, Veſ[illegible]
[illegible] Veſtras, Cujus & Cujas.

DE SIGNIFICA-
tione.

[illegible] eſt Significatio Prono-
[illegible]minum ?

[illegible] Pronominum alia ſunt
[illegible]

[illegible]

[illegible] Demonſtrativa ?

Q[illegible]IV.

[illegible] Demon-
[illegible] Relat[illegible]

IV Cornua.
[illegible] Cornu
[illegible] Cornibus

Quæ[illegible] hæc Genua.
[illegible] Genibus ana.
[illegible] Cornibus.
[illegible] Genere & Ab-
[illegible] Plurali in Ubus ?

Quatuor [illegible] lacus, artus,
[illegible], & ſpecus.

Nomina quæ in A[illegible]
[illegible] in Us &
[illegible] tivo Ui.
[illegible] E.

[illegible] habet

[illegible]

[illegible] ntæ

Ubi [illegible] Syllabæ [illegible] Nomina
[illegible]
III [illegible] Sedes, [illegible] Syllabas
[illegible]

[illegible] habet

Nomina in A[illegible]

Decli-

Régi nyomtatványok, „Bratislava-Lyceum"
(303-19-1)

Genitivo plurali I[illegible] ut Vas/ vadi-
[illegible]as, Arpinatium, & Arpinatum. Hic
[illegible] ponenda ſunt plura paradigmata hu-
[illegible] ectionis.

E QVARTa DEclinatione.

Declinatio qvot habet terminationes?

[illegible]S & U, ut Fructus & Cornu.

[illegible] eſt Character qvartæ Declinationis?

[illegible]us in US, & Dativus in UI deſinit.

Declinatio qvot habet Paradigmata?

Fructus & Cornu.

Declina FRUCTUS.

In Singulari.	In Plurali.
[illegible]uctus,	N. hi Fructus.
[illegible] Fructus	G. horum Fructuum,
[illegible] Fructui.	D. his Fructibus,
[illegible] Fructum	A. hos Fructus.
[illegible]ctus.	V. ô Fructus,
[illegible] Fructu.	A. ab his Fructibus,

Declina CORNU.

Singulari Numero aptota ſunt [illegible]

Poſſeſſiva, ut. Cæſareus, à Cæſare,
Gentilia, ut. Romanus à Roma,
Diminutiva, ut. Regulus, à Rege,
Denominativa, ut. Ferreus, à Ferro,
Verbalia, ut. Lector, à Lego.

DE PRONOMINE.

Quid eſt Pronomen.

Est vox qva utimur in demonſtranda aut repetenda re. Pronomen, wc[illegible] ſlowo, ktere[illegible] neco vkazugeme, aneb na Nomen ſe zatero[illegible]wame:

Quot [illegible] Pronomina?

Novemdecim, Ego, Tu, Sui, Ille, [illegible]ſe, Hic, Is, Quis, Qui, Meus, Tuus, Su[illegible]s, N[illegible]r, Veſter, Noſtras, Veſtras, Cu[illegible]as.

[illegible]omini qvot accidunt?

[illegible]eco in Pronomine [illegible] [illegible]bocho[illegible] gich [illegible] ?

Octo: Species, Significatio, Genus, Numerus, Figura, Perſona, Caſus, Declinatio.

DE SPECIE.

Quotuplex eſt Species?

Duplex

[illegible]ter noſtra, noſtrum. Veſter, veſtra veſtrum. [illegible] cuja, cujum.

DE NUMERO.

Q[illegible] ſunt Numeri Pronominum?

Duo, Singularis, ut Ego, Pluralis, ut Nos.

DE FIGURA.

Quot ſunt Figuræ Pronominum?

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum" (303.19.j)

Quæ in ſingulari & plurali non retinent idem genus, ut: 1. hic Tartarus, hæc Tartara, 2. hoc Cœlum, hi Cœli, 3. hic Carbasus, hæc Carbasa. 4. hoc Balneum, hæ Balneæ.

3. Quæ ſunt Anomala ſeu defectiva Caſibus?

Quæ certis caſibus carent. Kteréž nemagj [illegible] Caſus, ut: Vis habet ſolum [illegible]: Vis, vim, à vi.

4. Quæ ſunt Anomala Declinatione, ſeu heteroclita?

Quæ non retinent eandem declinationem in ſingulari & plurali numero, ut: Vas, vaſis, in [illegible] eſt tertiæ declinationis: in plurali ſecundæ, vaſa, vaſorum, vaſis.

DE SPECIEBUS Nominum.

Quotuplex eſt Species Nominum?

Duplex: Primitiva & Derivativa.

Primitiva nomina dicuntur, quæ non aliunde der[illegible], ut equus, Aper.

Derivativa nomina dicuntur, quæ aliunde originem habent, ut Equuleus, Aprugnus.

Quot ſunt formæ nominum derivativorum?

Sex præcipuè:

Patronymica, ut, Priamides, à Priamo.

Poſſ-

In Singulari.	In Plurali.
N hoc Cornu,	N hæc Cornua.
G hujus Cornu,	G horum Cornuū
D huic Cornu,	D his Cornibus
A hoc Cornu,	A hæc Cornua.
V ò Cornu,	V ò Cornua.
A. ab hoc Cornu.	A. ab his Cornibus

Quæ nomina deſinunt in Dativo & Ablativo Plurali in UBUS?

Arcus, acus, portus, quercus, ficus, lacus, artus, Et retinent, quibus & tribus, & veru, & ſpecu adde.

Fructus cujus eſt Declinationis?

Quartæ: Cur? Quia deſinit in US & habet in Genitivo US, & in Dativo UI.

DE QVINTA DEclinatione.

Quinta Declinatio qvot habet Terminationes?

Unam, videlicet ES. ut Species.

Quis eſt character qvintæ Declinationis?

Genitivus & Dativus in EI, diviſas Syllabas deſinunt.

Quinta Declinatio qvot habet Paradigmata?

Unum, videlicet Species.

D 4 Decli-

Régi nyomtatványok, Bratislava-Lyceum
(303.19.j)

Quid est Impersonale [illegible]

[illegible] Ego lego. Ja [illegible] Tu [illegible] legit. [illegible]

Quinta [illegible] tertia Declinatio [illegible]

Nomen [illegible]

Declinatio [illegible]

Tertia Declinatio quot habet Paradigmata?

Duo: Sacerdos & Felix.

Declina SPECIES

In Singulari.	In Plurali.
[illegible] Species	[illegible] Species.
[illegible] Speciei	[illegible] Specierum
[illegible] Speciei	[illegible] Speciebus
A hanc Speciem	[illegible] Species
[illegible] Species	[illegible] Species.
A ab hac Specie	[illegible] Speciebus

[illegible] Species [illegible] est Declinationis?

Q [illegible] desinit in ES & habent [illegible] ativo [illegible] tas syl [illegible]

[illegible] Declinationum hoc modo [illegible]

[illegible] Declina [illegible]

[illegible]

minativum, Accusativum & Vocativum, [illegible] semper [illegible] A.

Composit [illegible]

[illegible] Ut hic Pater [illegible] Hic Jurisconsult [illegible]

[illegible] corruptis simp [illegible] Ut [illegible]

ANOMALI[illegible]

[illegible] vocantur Anomala?

Quæ non sequuntur communes regulas [illegible]

[illegible]

Quot sunt Anomalorum [illegible]

Quatuor. Quædam sunt Anom[illegible] meris, 2. quædam generibus [illegible] casibus, 4. quædam declin[illegible]

Quæ sunt Anomala [illegible] Numero?

Quæ non habent [illegible] singulare [illegible] Ut [illegible] Ambo [illegible]

[illegible] Quæ sunt Anomala [illegible]

Régi nyomtatványok, „Bratislava - lyceum” (303-19-1)

aſias alis verba occurrerent, priori expoſitioni diſſimilias videbantur toties e[illegible] operam non ſine magna vexatione, & perturbatione multipli[illegible] diſcentium [illegible] quoties a capite ad calcem revocandi eſſet tota præceptorum ratio. Hæc ipſa res coegit nos ad certam verborum formam in ipſa interpretatione, quam diſcentes in vernacula lingva æqve ac in latina ſine hæſitatione ſequerentur. Ineptum plane adeoque abſurdum eſt, reddere vocabula artis/ quæ appellationibus ſuis carent in noſtrâ lingva, aut novitate ficta vulgo non intelliguntur. Non raro tamen quædam haud incommode dici poſſunt: quæ puerorum aures fortius feriunt notioribus vocibus vernaculæ lingvæ/ quam Latinæ. Quantum ergo fieri potuit, aſcribere ea etiam vernaculâ lingvâ regulis communioribus moleſtum non fuit: ne hac quoque parte deeſſe vobis pateremur ſtudium noſtrum: cum præceptores non bis, ut ſenes pueros fieri, ſed ſæpius/ ſæpiſſimeque fatuos videri oporteat: qui nihil niſi puerilia, quod eſt/ ea quæ pueri proferunt/ proferant, indieſque repetant. Longiorem res requirebat orationem/ at vos veſtra breviorem. Ideo hæc de conſilio noſtro monuiſſe ſufficiat. G[illegible], Menſe Octobris, 1588.

Laurentius Ludovicus Leobergenſis.

DE SYNTAXI

Quid eſt Syntaxis.

Syntaxis eſt [illegible]atio conjungendarum vocum, [illegible] iendæ orationis. [illegible] wa prawe [illegible] aſt, o dokonalau [illegible]

Quotuplex eſt Syntaxis?

Duplex, Regularis, & Figurata.

Quid eſt Syntaxis Regularis?

Quæ congruit ad Regulas. Kdy[illegible] Slowa podle Regulj [illegible]

Quid eſt Syntaxis Figurata?

In quâ conſvetudo loquendi diſcedit à Regulis propter certam rationem. Kdy[illegible] ne podle Regulj/ ale podle obyčeg[illegible] nj/ z giſtých přičin ſe ſpuſobugeme.

Quis eſt Ordo Regularum in Syntaxi?

Regulæ in Syntaxi traduntur juxta ordinem partium Orationis.

DE SYNTAXI Nominum

Quo ordine traduntur Regulæ de Syntaxi Nominum?

Syntaxis nominum ſequitur ordinem caſuum

F5 Quot

Régi nyomtatványok, „Bratislava - lyceum"
(303-19-j)

venit: Nam is ſeqventi verbo reſpondet videlicet imbuta eſt. Juxta Regulam. Ablativo caſu eſſ.. untur &c.

Quid docet hæc Regula ?

Docet de conſtructione relativorum cum ſubſtantivo antecedente.

Quomodo Relativum jungitur uno Subſtantivo ?

Debet congruere duobus tantum accidentibus Genere & Numero.

Quot modis conſvetudo loqvendi diſcedit ab hac Regula ?

Tribus modis.

Per Syntheſin, Sylleпſin, & Prolepſin, de quibus in Syntaxi Figurata.

Recita tertiam Regulam.

Interrogativum & Redditivum caſu convenire debent. Otázka a Odpowěd má ſe srownati w gednom Caſu.

Cujus eſt Sententia ? Ciceronis.

Cžj geſt to procpowěděnj ? Cicerona.

Da exemplum Regulæ.

Cujus ? Ciceronis.

APPLICA.

Hic qværitur per Genitivum, Cujus ? ideo reſpondetur eodem caſu Genitivo, Ciceronis.

Vulgò ſic effertur.

Cuet

Latinæ & oſtendere conſe... cum juxta diſtincta partiu... giæ accidentia. Hic cum no... dio aliqvo breviore opu... ſtri ordinis ... non exce... aliis perluſtratis, facere no... quin retineremus in hac q... dinem ac numerum regularu... cis D. Philippi propoſitum ... dem ſcripta ... docen... Scholâ noſtra, ... rectiſſim... ſapientiſſimo Conſilio Cla... Petri Vincentii Rectoris ... modare conan ur. Agnoſci... cum eſſe Regularum num... cidentibus ad initia harum... num grandior videri poſſe... ordinis commoditas & doc... ritas, omnem in diſcendo ... tatem facilè tollent. Velle... dium, & numerum & ord... rum redigere turbare eſſe... in Claſſibus ſuperioribu... vatus Ordo, & permutat... rem allaturæ eſſent in diſ... tatem, Diſciplina, ut Philo... hoc eſt, ſtudium bonarum...

...ſt ſuum ... prava que ... hoc ecnin... ...ctionis cau... ſubtilitate, ...obus vel tri... ita ſatis à ſe... verò vel re... ...ndo oſtende... ...igerent pror... ...lo ut ſuccur... ...ngulus regu... ...ione. Alie... ...nione ... docen... ...puer... ...ban... ...n p... ...exempla ... ſed ... ...n exercitatis ...propoſita ... ...m magna ex... ...um inter docen... ...

„Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
(303.19.j)

ollas alis verba
diſſimilias vide
hinc magna ve
ti diſcentium re
tem revocandi
Hæc ipſa res co
mam in ipſa in
vernacula lingv
ne ſequerentur
dum eſt, redder
nibus ſuis carent
ctis vulgo non i
quidam haud i
rorum aures ſo
vernaculæ ling
fieri potuit aſſer
regulis commun
hac quoq; parte
noſtrum cum pr
ros fieri, ſed ſæp
porteat: qui nih
poeris profine pr
giorem res r quo
viorem ... Ideo
nuiſſe ſuffi

...ædam, qva ſcientiæ libera
...uidam in anim... diſcentis
...ducitur. Quæ ergo recte in-
...debent ac perpetuò in men
...rum harere: & per omnem
...a eſſe, & norma certiſſima,
...do ...um in ſcribendo; ea
...ne atq; ſimpliciſſimâ ra-
...uidem hæc præcepta con-
...mus, diſcenda eſſe negabit
...de cauſâ quæ eſt longè gra-
...erum regularum, & ordi-
...equaquam volumus. Re-
...og. quam requirit com-
...vitatem: abſunt omnes an-
...omnes exceptiones, omnia
...proprietate/s varietate de
...ntâ in ipſis præceptis paſ
...q; reperiun... tiqvæ omnia
...las libus ſuperioribus pue-
...addiſceris, quod in hunc
...ante conceptum/
...Cletti poſſe animadverte-
...memoriam non parum
Trocedorſii de ordine re-
...um propter ipſius Viri au
...ntionem facere hoc loco
...pplicationibus exemplo-
rum

...empe ne obſervant hoc Latini?
Non, ſed conſvetudo loqvendi diſcedit ab hac Regula tribus modis: vel per Syntheſin vel per Zeugma/ vel per Syllepſin, in quibus Adjectivum a Subſtantivo diſſentit, aut genere, aut numero, vel utroque. Hæc traduntur in Syntaxi figurata.

Recita ſecundam Regulam.

Relativum cum antecedente Subſtantivo neceſſe eſt genere & numero conſentire, caſu non ſemper convenit. Nam is ſeqventi verbo reſpondet ... Kdy? ozima... Pronomen, ktere? ſlowe Relativum kdy ſrownawati ſe má s predeſſlým Subſtantivum na ktere? vkazuge toliko we dwau accidentibus, toti?to Genere a Numero. W?eſſim pak/ toti? Caſu/ ne wſdycky ſe srownawá/ nebo mnoho ſe ? tom Caſu kladi, kterzy ... treſſowal k Verbum tomu/ ... ſleduge/ ut:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu.

Cým ... zapáchá ... ſe rozra??.

Da exemplum Regulæ.

Odorem quo.

APPLICA.

Hic Pronomen relativum, quo/ conſentit cum antecedente nomine ſubſtantivo/ odorem/ tantū duobus accidentibus, videlicet genere Maſculino/ numero ſingulari. Caſu hoc loco non con
venit.

„Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum"
(303-ig.j)

vædam, quâ ſcientiæ [illegible]
quidam in anim[illegible] diſcentis
ducitur. Quæ ergo recte in
[illegible]ebent ac perpetuò in men
[illegible]m hærere; & per omnem
[illegible] eſſe; & norma certiſsima,
[illegible] [illegible]ùm in ſcribendo: ea
[illegible] atq; ſimpliciſsimâ ra-
quidem hæc præcepta con-
[illegible]us, diſcenda eſſe negabit
de cauſâ quæ eſt longè gra-
[illegible]erum regularum, & ordi-
[illegible]equaquam volumus. Re-
[illegible] quam requirit com-
[illegible]vitatem: abſunt omnes an-
[illegible]omnes exceptiones, omnia
[illegible] proprietate/ [illegible] veritate du
[illegible] [illegible] ipſis præceptis paſ
[illegible] reperturum [illegible] quæ omnia
[illegible] claſsibus ſuperioribus pue-
[illegible] addiſcere[illegible]: quod in hunc
[illegible]no jam ante conceptum/
[illegible] poſſe animadverte-
[illegible] memoriam non parum
Trocedorfii de ordine re-
[illegible] propter ipſius Viri au
[illegible]tione[illegible] facere hoc loco
[illegible]pplica[illegible]ibus exemplo-
rum

[illegible] ſemper [illegible] obſervant hoc Latini[illegible]
Non[illegible] ſed conſvetudo loquendi diſcedit [illegible]
Regula [illegible] modis: vel per Syntheſin vel per
Zeugma, vel per Sylleψin, in quibus Adjectivum
a Subſtantivo diſſentit, aut genere, aut numero,
vel utroque. Hæc traduntur in Syntaxi figurata.

Recita ſecundam Regulam.

Relativum cum antecedente Subſtan-
tivo neceſſe eſt genere & numero conſen-
tire, caſu non ſemper convenit. Nam is
ſequenti verbo reſpondet [illegible] Kori ozima-
[illegible] Pronomen, kterež ſlowe Relativum
tedy ſrownawati ſe má s předeſſlým Subſtan
tivum na kteréž ukazuge toliko we dwau ac-
cidentibus, totižto Genere a Numero.
W[illegible] pak/ totiž Caſu/ ne [illegible] ſe ſro-
wnawá/ nebo muſý ſe w tom Caſu kláſti kte-
rýžby [illegible] k Verbum [illegible] [illegible]
[illegible] ut:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu.
[illegible] [illegible] [illegible]/ tým zapáchá [illegible] ſe [illegible].

Da exemplum Regulæ.

Odorem quo.

APPLICA.

Hic Pronomen relativum, quo/ conſentit cum
antecedente nomine ſubſtantivo/ odorem/ tantū
duobus accidentibus, videlicet genere Maſculi-
no/ numero ſingulari. Caſu hoc loco non con
venit

„Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
(303.19.j)

Quot modis nomen cum nomine in eodem Caſu conſtruitur?

Tribus modis juxta tres Regulas.

1. Vi adjectivi & Subſtantivi,
2. Vi Relativi/ & antecedentis.
3. Vi Interrogativi/ & Redditivi.

Recita primam Regulam.

Adjectivum & Subſtantivum eodem genere, numero/ & caſu cohærent. Když Adjectivum a Subſtantivum ſpolu ſpogiti [illegible] to tak [illegible] [illegible] ve [illegible] accidentibus [illegible] totiž Genere, numero, a caſu, ut:

Amicus certus in re incerta cernitur.
Dobrý Přítel potřeba bywá wyſſetřiti.

Da exemplum Regulæ.

Amicus certus.

APPLICA.

Hic adjectivum/ certus/ & Subſtantivum amicus cohærent ſeu conveniunt tribus accidentibus, videlicet/ genere maſculino, numero ſingulari, caſu Nominativo.

Quid docet hæc Regula?

Docet jungere Adjectivum nomen vel Pronomen, vel Participium Subſtantivo.

Quomodo jungendum eſt Adjectivum uni Subſtantivo?

Adjectivum regulariter Subſtantivo debet reſpondere tribus accidentibus/ Genere/ Numero, & caſu

[illegible] litem movemus: ſuum [illegible] judicium relinquimus. Nos prava quedam conſvetudo noſtrorum ad hoc conſilium deduxit: qui de conſtructionis cauſâ interrogati, temerè mira ſubtilitate, initia tantùm regularum duobus vel tribus verbis recitabant: atq; ita ſatis à ſe factum arbitrabantur: Juſſi verò vel regulas pertexere/ vel applicando oſtendere quo modo eaſdem intelligerent prorſus obmuteſcebant. Huic malo ut ſuccurreremus [illegible] vos in ſingulus regulis [illegible] exempli [illegible]. Alicubi [illegible] declarationis [illegible] factiones [illegible] regula[illegible], à D. Troczendorfio traditam [illegible] docentibus, quam [illegible] memoriam [illegible] ſcripto, et ſi ſatis, vel [illegible] puerilitter hæc à nobis [illegible] um tamen atq; nov[illegible] petitio laborem requirebat. [illegible] mediocri ſtudio multi regulas, exempla & applicationes præſcriptas; [illegible] firma eſt in novis/ & nondum exercitatis rebus juniorum memoria: propoſita [illegible] præceptorum antè ſententiam magna ex parte neglexerant: ac cùm inter docen[illegible]

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum
(303.ig.j)

pplicatione exprimantur hoc modo mea quantitates.

cita menſurarum Nomina.

ex granis digitus formabitur unus
r in palmo digitos; quater in pede palm
pedes paſſum faciunt: paſſus quoque
centum.
quinque ſtadium dant; ſed miliare.
bunt ſtadia; at duplatum dat tibi leuca.

BLATIVUS CUM Nomine.

t modis Nomen cum Ablativo conſtruitur?

Sex modis:

Vi comparativi.
Vi ca...
Vi ...dinis.
Vi dignitatis.
Vi neceſſitatis.
Vi adjacendi.

Recita primam Regulam.

mparativi adſciſcunt Ablativos Zu
Adjectivo Comparativi gradus,
man tinen Ablativum j... ut:
ius argentum eſt auro / virtutibus aurum.
ſtbro geſt lepegſſi nežli Zlato: Zlato
geſt chatrnegſſi nežli Ctnoſt.

Da

Da exemplum Regulæ

Vilius auro.

APPLICA.

Hic adjectivum, Vilius, adſciſcit Ablativum Auro, quia eſt comparativi gradus.

Recita ſecundam Regulam.

Ablativo caſu efferuntur, quæ cauſam, inſtrumentum / aut ſimilem aliquam circumſtantiam ſignificant. Rozi o přjčině / Naſtrogich / nebo tem podobnych Circumſtantiis mluwjme / tehdy máme Ablativi caſu užjwati / ut:

1. Feſſus curſu. Uſtaly od běhanj.
2. Jugurtha manu promptus erat.
3. Æger pedibus / oculis.
4. Lorica conſerta hamis.
5. Prælio ſtrenuus.
6. Extorris patris Domo.

Da exemplum Regulæ.

Feſſus curſu

APPLICA.

Hic nomen, curſu, jungitur Adjectivo, Feſſus / caſu Ablativo, quia ſignificat cauſam: quod cognoſcitur ex particula interrogandi. Ut cum quæritur: Qua de cauſa eſt feſſus? Reſpondendum eſt, caſu Ablativo, curſu / id eſt / propter curſum.

Applicationes ſumendæ ſunt ex dextra diſtinctione circumſtantiarum.

Quæ continentur appellatione circumſtantiarum?

Es Perſo-

Da exemplum primi membr
Vive memor lethi. Pamatug
ſwé ſmrt
Da exemplum ſecundi
Natura hominum novitatis
Da exemplum tertii membri
Conſcia mens recti famæ menda
Da exemplum quarti memb
Trepidi rerum ſuarum.

Recita quartam Regulam de Enallage Relativorum,

Pro reciproco aliquando Relativa, is, ipſe qui, Ille, uſurpantur, ut:

Omnes optant, quod ipſis utile eſt.
Hic proprietas poſtulabat Reciprocum, ſibi.
... pronomen refertur ad Nominativum ... ne qui in eadem oratione proxime antecedit verbum principale.

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum: "(303.ig.j)

verbisque [illegible] conſtructio huic voci eſt uſitatiſſima.

Quid habet alias conſtructiones particulæ Opus?

Aliquando habet Nominativum à [illegible] Genitivum; non nunquam Infinitivum; quandoq; Participio loco infinitivi.

Recita ſextam Regulam.

Quæ ineſſe vel adeſſe quippiam alicui ſignificant/ varie efferuntur. Aliquando enim Genitivo Latini utuntur/ ſæpius Ablativo: non nunquam Nominativo & Ablativo: rarius Nominativo & Accuſativo. Když o něčj přjležitoſti aneb wlaſtnoſti mluwjme/ budto chwálice aneb hanějice/ tedy užjwáme rozličných Caſus. Nebo někdy máme obyčeg w Latinſké Řečj Genitivum užjwati/ čaſtokráte Ablativum někdy Nominativum a Ablativum/ zřjdka Nominativum a Accuſativum.

Da exemplum de Genitivo?

Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris.
Ctné a Šlechetné Pacholátko.

Exemplum de Ablativo.

Homo antiquâ virtute & fide.

Exemplum de Nominativo & Ablativo.

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Exempla de Nominativo & Accuſativo ad Synecdochen pertinent.

Da exemplum Regulæ.

Puer vultus ingenui.

appli-

mnibus, kterýž wyznam ſnáwagj něgaký Užitek/ Snadnoſt, Podobenſtwj/ blýzkoſt: neb co těmto ſtorem Adjectivis naproti geſt.

1. Exemplum de commodo.

Domus uſibus apta. Dům wpřjležitém mjſtě.

De incommodo.

Vitium eſt pernicioſum febricitanti.

2. Exemplum de facilitate.

Omnia virtuti Romanorum prona erant.

De difficultate.

In via virtuti nulla eſt via.

3. Exemplum de diſſimilitudine.

Æqualem ac parem verbis vitam agere.

De diſſimilitudine.

Diſſimilis homini.

4. De affini[illegible].

Proximus egomet mih[illegible]

De [illegible].

Nulli veterum virtute ſecundus.

Da exemplum Regulæ.

Apta uſibus.

APPLICA.

Hic adjectivum/ Apta, adſciſcit Dativum, uſibus/ quia ſignificat commodum: apta uſibus/ id eſt commoda uſibus.

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum."
"(303.19.j)

ACCUSATIVUS CUM Nomine.

Quot modis Nomen cum Accuſativo conſtruitur?

Duobus modis:

1. Vi Synecdoches.
2. Vi quantitatis, & Menſuræ.

Recita primam Regulam.

Adjectiva Græca conſuetudine, Accuſativos Subſtantivorum adſciſcunt, qui partem aliquam totius ſignificant. Hanc conſtructionem Grammatici Synecdochen vocant. [illegible] adjectivis pridawa [illegible] Subſtantivum in Accuſativo caſu, [illegible] Grammatici [illegible] Synecdochen. ut:

[illegible] collecta [illegible]

[illegible] a popaleni.

Quid docet hæc Regula?

Eſt admonitio de Græca loquendi conſvetudine, quam Latini imitantur, omiſſa præpoſitione ſecundum juxta ad & Græcam [illegible] vocant Synecdochen, id eſt comprehenſionem.

Quæ ſunt conſideranda in Synecdoche?

Tria. Primum Adjectivum, ſeu totum. Secundo [illegible] Accuſativus. Tertio reſtrictio totius ad partem per Accuſativum.

Di

Primus/ Secundus/ Tertius, Quartus/ Quintus/ &c.

Quæ dicuntur Nomina diverſitatis?

Diverſus, alius, alienus, disjunctus, &c.

Recita quartam Regulam.

Dignus & Indignus ſimpliciter Ablativos adſciſcunt. [illegible] Dignus a Indignus/ [illegible] ſecoliko Nomen Ablativi caſus/ ut:

Dignum laude virum Muſa vetat mori. [illegible] Spiſo [illegible] magi [illegible] v vo Smrti.

Da exemplum Regulæ.

Dignum laude.

APPLICA.

Hic adjectivum, Dignum, adſciſcit Ablativum, laude, ſimpliciter, id eſt/ ſine Præpoſitione.

Recita quintam Regulam.

Varia eſt conſtructio vocis Opus, ſed Ablativum ſæpius adſciſcit. [illegible] Opus, [illegible] Caſus/ wſſak na wetſſim [illegible] Ablativus. ut:

Ubi rerum teſtimonia adſunt, non opus eſt verbis.

Da Exemplum Regulæ.

Opus verbis.

APPLICA.

Hic particula, Opus/ adſciſcit Ablativum,

Verbis.

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum"
(303.19.j)

Perſona, res, locus, tempus cauſa mate- [illegible] inſtrumentum, facultas, modus.

Quâ notâ diſcernuntur Ablativi cir- cumſtantiarum?

Particulis interrogandi. Ut:

1. Quare ceſſus eſt? curſu/ id eſt, propter curſum.
2. Quonam re [illegible] compus eſt? manu.
Qua in parte eſt æger? oculis.
Ex quâ materia lorica eſt confarcta? lamis.
Quando eſt ſtrenuus? prælio.
Ex quo loco eſt extorris? patria domo.

Recita tertiam Regulam.

Etiam Numeralia, quæ Ordinis vocantur/ & diverſitatis, nomina Ablativum adſciſcunt, ſed cum Præpoſitione A vel AB. Kdy poradj poſſtati nebo rozdjl [illegible] ma ſe to od [illegible] ſtrze Ablativum s Præpoſitj A. vel AB ut: Secundus a Rege. Druhý po Králi. Diverſus ab illis.

Da [illegible]

Secund [illegible]

Hic nomen [illegible] vocatur Numerale Ordinis adſciſcit Ablativum Rege/ ſed cum Præpoſitione A.

Quæ dicuntur Numeralia Ordinis?

Pri-

Da exemplum Regulæ.

Nuda Genu.

APPLICA.

Hic adjectivum Nuda [illegible] quod ſignific[illegible] [illegible] adſciſcit Accu[illegible] Subſtantivi Nominis/ genus quod ſigni[illegible] [illegible] eſt pars corpo[illegible] ſubjiceℓ igitur [illegible] ſecundum No[illegible] id eſt, ſecundum genu, vel uſque ad genu [illegible] conſtructio eſt Græca, Grammatici vo[illegible] necdochen, id eſt, comprehenſionem, q[illegible] [illegible] totius per Accuſativum ad partem re[illegible] tur.

Recita ſecundam Regulam.

Quæ certum magnitudini [illegible] aut ſpatium ſignificant Accuſati[illegible] [illegible] Ablative junguntur [illegible] [illegible] quantitatem ſignific[illegible] ntibu[illegible] [illegible] Accuſativum nebo Abla[illegible] [illegible] Adjectivum [illegible] ut: [illegible] palmum altus.

[illegible] equipedes latum pe[illegible]

[illegible] Regulæ.

APPLICA.

[illegible] palmum, quod ſignifica[illegible] [illegible] videlicet quatuor [illegible] ſeu manum tranſverſam [illegible] jungitur [illegible] [illegible] cum adjectivo altus, ſignificante [illegible]

Ge-

„Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum.”
(303.19.j)

Perſonæ, res/ locus/ tempus cauſa materia inſtrumentum, facultas, modus.

Quâ notâ diſcernuntur Ablativi circumſtantiarum?

Particulis interrogandi. Ut:

1. Quare feſſus eſt? curſu, id eſt, propter curſum.
2. Quo [illegible]
3. Quâ in [illegible]
4. Ex quâ materiâ fabrica eſt? cuſtarpa [illegible]
5. Quando eſt ſtrenuus? prælio.
6. Ex quo loco eſt extorris? patria domo.

Recita tertiam Regulam.

Etiam Numeralia, quæ Ordinis vocantur/ & diverſitatis nomina Ablativum adſciſcunt, ſed cum Præpoſitione A vel AB. Kdež pořad počitati nebo rozdil [illegible] ſe [illegible] Ablativum s Præpoſiti A. vel AB ut:

Secundus à Rege. Druhý po Králi.
Diverſus ab illo.

Da exemplum Regulæ.

Secundus à Rege.

APPLICA.

Hic nomen numerale, Secundus quod vocatur Numerale Ordinis adſciſcit Ablativum, Rege, [illegible] cum Præpoſitione A.

Quæ dicuntur Numeralia Ordinis?

Pri-

Da exemplum Regulæ.

Nuda Genu.

APPLICA.

Hic adjectivum, Nuda/ quod ſignificat habitum videlicet corporis, adſciſcit [illegible] Subſtantivi Nominis? genu, quod ſignificat [illegible] quia genu eſt pars corporis. Ac [illegible] ſecundum genu, id eſt, ſecundum genu, vel uſque ad genu. [illegible] conſtructio eſt Græca. Grammatici vocant Syneedochen, id eſt, comprehenſionem, quæ notorius per Accuſativum ad partem [illegible]

Recita ſecundam Regulam.

Quæ certum magnitudinis modum, exactum ſignificant Accuſativo & Ablativo junguntur, ut: [illegible] quantitatem ſignificantibus [illegible] giſtou miru a neb velikoſt [illegible] Accuſativum aneb Ablativum [illegible] Adjectivum, [illegible]

ut: Caulis palmum altus.

Longum ſeſquipede, latum pede.

Da exemplum Regulæ.

Altus palmum.

APPLICA.

Hic nomen/ palmum, quod ſignificat certum magnitudinis modum, videlicet [illegible] digitos ſeu manum tranſverſam, [illegible] jungitur caſu accuſativo/ cum adjectivo, altus, ſignificante quantitatem.

Iu

„Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
(303.19.j)

Recita quartam Regulam.
de Enallage Relativorum.

Pro reciproco aliquando Relativa, iſte qui, ille, uſurpantur, ut:

Omnes optant, quod ipſis utile eſt,

Hic proprietas poſtulabat Reciprocum ſibi, Nam pronomen refertur ad Nominativum, ... ac ... in eadem ... proxime antecedit verbo principale.

Da exemplum primi membri.
Vive memor lethi. Pamatug ſmrt ...

Da exemplum ſecundi membri.
Natura hominum novitatis avida.

Da exemplum tertii membri.
Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

Da exemplum quarti membri.

In applicatione exprimantur hoc modo menſurarum quantitates.

Recita menſurarum Nomina.

Quatuor ex granis digitus formabitur unus:
Eſt quater in palmo digitus; quater in pede palmus
Quinque pedes paſſum faciebunt; paſſus quoque centum.
Viginti quinque ſtadium dant; ſed milliare.
Octo dabunt ſtadia; et duplatum dat tibi leuca.

ABLATIVUS CUM Nomine.

Quot modis Nomen ſuum Ablativo conſtruitur?

Sex modis:
1. Vi comparativi.
2. Vi cauſæ.
3. Vi ordinis.
4. Vi dignitatis.
5. Vi neceſſitatis.
6. Vi adjacendi.

Recita primam Regulam.

Comparativi adſciſcunt Ablativos ... Adjectivo Comparativi gradus, muſy ... Ablativum ... ut:

Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
Stříbro geſt lepſſj nežli Zlato: Zlato geſt chatrněgſſj nežli Ctnoſt.

Da

Da exemplum Regulæ

Vilius auro.

APPLICA.

Hic adjectivum, Vilius, adſciſcit Ablativum Auro, quia eſt comparativi gradus.

Recita ſecundam Regulam.

Ablativo caſu efferuntur quæ cauſam, inſtrumentum, aut ſimilem aliquam circumſtantiam ſignificant. ... Ablativo caſu ..., ut:

1. Feſſus curſu. ...
2. Jugurtha manu p... ompiu... erat.
3. Æger pedibus, oculis.
4. Lo... ies conſer... a ſtrenuis.
5. Prælio ſtrenuus.
6. Extorris patris Domo.

Da exemplum Regulæ.

Feſſus curſu

APPLICA.

Hic nomen, curſu, jungitur Adjectivo, Feſſus, caſu Ablativo, quia ſignificat cauſam: quod cognoſcitur ex ... interrogandi. Ut cum quæritur: Quare ... eſt feſſus? reſpondendum eſt caſu Ablativo, curſu, id eſt, propter curſum. ... ſumendæ ſunt ex dextra diſtinctione circumſtantiarum.

Quæ continentur appellatione circumſtantiarum?

Ca- Perſo-

verbis quæ conſtructio huic voci eſt uſitatiſſima.

Quas habet aſtas conſtructiones parti- culi Opus?

Aliquando habet Nominativum à fronte: raro [illegible] non nunquam [illegible] quan- [illegible] icipio loco infinitivi.

Recita ſextam Regulam

Quæ ineſſe vel deeſſe quippiam [illegible] [illegible] efferuntur. Aliquando enim [illegible] [illegible] ſæpius Ablativo: non nun- [illegible] Nominativo & Ablativo [illegible] Nomina- [illegible] & Accuſativo. Když o něčem [illegible] [illegible] mluwjme/ budto chwálíce aneb haněgjce/ [illegible] rozličných Caſus. Nebo někdy [illegible] [illegible] w Latinſké Řečj Genitivum [illegible] [illegible] Ablativum někdy Nominativum a Abla- [illegible] Nominativum a Accuſativum.

Da exemplum de Genitivo.

Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris.

[illegible] a [illegible] ſſlechetné Pacholátko.

Exemplum de Ablativo.

Homo antiquâ virtute & fide.

Exemplum de Nominativo & Ablativo.

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

[illegible] exempla de Nominativo & Accuſa- tivo ad Synecdochen pertinent.

Da exemplum Regulæ.

Puer vultus ingenui.

Appli-

[illegible]minibus, [illegible] [illegible] Užitek/ Snadnoſt/ Podobenſtwj [illegible] neb to [illegible] Adjectivis [illegible]

1. Exemplum de commo[illegible]

Domus uſibus apta. Dům [illegible]

De incommodo.

Vinum eſt perniciosum febrici[illegible]

2. Exemplum de facilitate.

Omnia virtuti Romanorum pr[illegible]

De difficultate.

In via virtuti nulla eſt via.

3. Exemplum de diſſimilit[illegible]

Æqualem ac parem verbis vita[illegible]

De diſſimilitudine.

Diſſimilis homini.

4. De affinitate.

Proximus egomet mihi.

De alienatione.

Nulli veterum virtute ſecundu[illegible]

Da exemplum Regulæ.

Apta uſibus.

APPLICA.

Hic adjectivum/ apta, adiciſcit Dativum [illegible] bus/ quia ſignificat commodum/ Apta eſt commoda uſibus.

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceumi
(303-ig. j)

verbis quæ conſtructio huic voci eſt uſitatiſſima.

Quas habet alias conſtructiones partis cula? Opus?

Aliquando habet Nominativum à contrario [illegible] nonnunquam [illegible] quans [illegible] icipio loco infinitivi.

Recita ſextam Regulam.

Quæ ineſſe vel deeſſe quippiam alicui [illegible] [illegible] efferuntur. Aliquando enim Genitivo [illegible] ſæpius Ablativo: non nunquam Nominativo & Ablativo, aut Nominativo & Accuſativo. Když o něčem [illegible] [illegible] mluwjme, budto chwalíce aneb haněgjce, [illegible] rozličných Caſus. Nebo někdy [illegible] [illegible] Latinſké Řečj Genitivum [illegible] Ablativum někdy Nominativum a Ablativum, [illegible] Nominativum a Accuſativum.

Da exemplum de Genitivo.

Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris.

[illegible] a [illegible] Pacholátko.

Exemplum de Ablativo.

Homo antiquâ virtute & fide.

Exemplum de Nominativo & Ablativo.

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Exempla de Nominativo & Accuſativo ad Synecdochen pertinent.

Da exemplum Regulæ.

Puer vultus ingenui.

Appli-

mi[illegible]ibus, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Snadnoſt, Podobenſt[illegible]

neb [illegible] [illegible] Adjectivis [illegible]

1. Exemplum de commo[do]

Domus uſibus apta. [illegible]

De incommodo.

Vinum eſt pernicioſum febrici[illegible]

2. Exemplum de facilitate.

Omnia virtuti Romanorum pr[illegible]

De difficultate.

In via virtuti nulla eſt via.

3. Exemplum de diſſimilit[udine]

Æqualem ac parem verbis vita[illegible]

De diſſimilitudine.

Diſſimilis homini.

4. De affinitate.

Proximus egomet mihi.

De alienatione.

Nulli veterum virtute ſecundu[illegible]

Da exemplum Regulæ.

Apta uſibus.

APPLICA.

Hic adjectivum/ apta, adjicitur Dati[vo] bus/ quia ſignificat commodum/ apta eſt commoda uſibus.

G 9

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum" (303.19.j)

Quam habent ſignifica

Participia

Recita ſeptimam Re

Exemplum de Reciproco.

Exemplum de Relativo.

Declara Regulam.

Ad hanc Regulam pertinent ...

USATIVUS CUM Nomine.

is Nomen cum Accuſativo conſtruitur?

Duobus modis:

ynecdoches.

Quantitati, & Menſuræ.

a primam Regulam.

Græca conſvetudine, Accuſativos rum adſciſcunt, qui partem aliquam icant. Hanc conſtructionem Grammaticæ dochen vocant. ... Subſtantivum, in Accuſativo gen ... Grammatici ... ynecdochen. ut ... ſinu colle... fluentes. ... a pro pa... .

uid docet hæc Regula?

monitio de Græca loquendi con... quam Latini imitantur ... ſitione ſecundum juxta ad, &c. atici vocant Synecdochen, id eſt enſionem.

t conſideranda in Synecdoche ... um Adjectivum, ſeu totum. ... quis Accuſativus. Tertio re... tomus ad Partem per Accuſati...

Primus, Secundus, Tertius, Quartus, Quintus, &c.

Quæ dicuntur Nomina diverſitatis?

Diverſus, alius, alienus, diſjunctus, &c.

Recita quartam Regulam.

Dignus & Indignus ſimpliciter Ablativos adſciſcunt. ... Dignus a Indignus, pridává ſe toliko Nomen Ablativi caſus, ut:

Dignum laude virum Muſa vetat mori.

Lide ... hodn... Spiſ... ...
wagi ... v po Smrti.

Da exemplum Regulæ.

Dignum laude.

APPLICA.

Hic adjectivum, Dignum, adſciſcit Ablativum, laude, ſimpliciter, id eſt, ſine Præpoſitione.

Recita quintam Regulam.

Varia eſt conſtructio vocis Opus, ſed Ablativum ſæpius adſciſcit. ... tomu Opus ... Caſus ... Ablativus, ut:

Ubi res ... teſtimonia ... opus eſt verbis.

Da exemplum Regulæ.

Opus verbis.

APPLICA.

Hic particula, Opus, adſciſcit ablativum Verbis

„Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
(303.19.j)

3. In flectibus	constru-	nonam.
4. Modus	ctione.	Generalem Vox re-
		...
5. Itali		secundam.
6. vocant		quartam
7. ...		septimam
8. dorsum		Generalem Decla-
		... &c.
9. ...		Generalem Vox re-
		... &c.
10. ...		decimam tertiam
11. ...		nonam.
12. ...		Generalem ...

CONIVGA TIO.

VERBORUM in O

Indicativus.

Præſens. Singularis.

1. Amo, amas, amat.
2. Doceo/ doces, docet.
3. Lego/ legis/ legit.
4. Audio/ audis/ audit.

Et Pluraliter.

1. Amamus/ amatis, amant.
2. Docemus, docetis, docent.
3. Legimus, legitis, legunt.
4. Audimus, auditis/ audiunt.

Im-

ENALLAGE.

Quid eſt Enallage

Enallage ... nere permut... quando una pars orationis pr... accidens pro accidente ponit...

Quot modis fit Enalla...

... modis, in partibus &... ſed hic ... duæ Species recen... gulis, Nominativo cum Verbo c...

Recita priorem Speci...

Frequens Enallage eſt, cum in... finitivo, pro Imperfecto indicativ...

... ſ... ivum ... imperf... Uez

Facile omnes perferre ac p... Mohl ſe ... ſneſti, ...

APPLICA.

Hic Infinitivi, perferre, ac ... pro Imperfectis Indicativi/ pere... batur quod uſitatum eſt in narra... ſtructionem Grammatici vocan... commutationem modorum.

Recita alteram Sp...

Eſt & illa Enallage, cum Ve... vum contra rationem/ in numi... poſteriore Nominativ... T... ... ſe Enallage gmenuge/ koy...

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum
(303. ig. j)

...e Reguli/ in Numero ...
Nominativo. Ut ...
... amoris redintegratio eſt,

...xemplum Regulæ ...
redintegratio ...

APP[illegible]CA.

... ſtantivum/ eſt, con...
... poſteriore Nomina...
...rario contra rationem, ideſt
Nominativo poſt verbum.

IX.

...NECDOCHE.

...uræ deſcriptio traditur in
... de Accuſativo cum Nomi...
...egula de Accuſativo cum

... Syntaxis Figuratæ.

quomodo ſinguli[illegible] Nominativis ſingula verba
reſpondeant. Deinde ... oratione ... [illegible]
ſeu mutila, ſæpe ... hypotheta ...
tranſpoſita, ſeu confuſa conſtructiones ...
li deprehenduntur & dijudicantur.

Da exemplum perturbatæ con-
ſtructionis.

Tres ... abreptas in ſaxa latentia torquet,
Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras,
Dorſum immane mari ſummo.

Conſtrue.

Notus torquet tres, ſcilicet naves, ab-
reptas in ſaxa latentia: quæ ſaxa, in flu-
ctibus mediis, Itali vocant aras, dorſum
immane in mari ſummo.

O... ... ...m conſtru-

1 No... | | 15 ... ſecundam
2 torqu... | | quartam
3 tres | | ſeptimam:
4 naves | | decimam tertiam.
5 abreptas. | | Generalem; ... ...
6 in ſaxa | | nonam,
7 latentia | | Generalem: vox re-
| | | cta, &c.
1 quæ | | duodecim, & 15.
2 ſaxa | Juxta Re- | Generalem: Decla-
| | gulam de | rans declaratio/ &c.

3. In

"Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
(303.19.8)

presumptionem. [illegible] prius totum ponitur, quod deinde per partes explicatur, [illegible] quod [illegible] to dictum est [illegible] intendam [illegible] in ſingulis [illegible] [illegible] ſumptione [illegible] endum eſt.

A qua Regulâ diſcedit hæc Figurâ?

Aduabus. Primum à Regulâ de Nominativo ante verbum. Deinde à Regula de Nominativo cum Antecedente.

Quid docet hæc Figura?

Docet, toti ſubjicere partes, Verbo non repetito.

Quomodo fit hoc?

Et pluraliter.

1. Amemus, amatote, amanto, vel amantote.
2. Doceamus, docetote, docento, vel docentote.
3. Legamus, legitote, legunto, vel leguntote.
4. Audiamus, auditote, audiunto, vel audiuntote.

OPTATIVUS

Præſens & Imperfectum.

Singulariter. Utinam

1. Amarem, amares, amaret.

(ſtrandi hortandi, interrogandi.
5. Conjunctiones quædam.
6. Interjectiones,

His articulis ſemper oportet præcedere in conſtructione.

Regula Decima Tertia.

Ellipſis.

[illegible] oratione aliquid deſideratur, id in conſtructione eſt ſupplendum.

Regula Decima Quarta.

Regimen.

H[illegible] [illegible] utiliſſimum de Regimine præcipuum. [illegible] vocum [illegible] hoc eſt interrogandum eſt, [illegible] Verbo [illegible] quo [illegible] ſeu unde [illegible] eſt, qua vox in principali [illegible] proxima ubi alius caſus eſt annectendus.

Regula Decima Quinta.

Diſtinctio.

Nova membra novam requirunt conſtructionem: ſic ſæpè Commata productiora. Ideo in conſtructione primum diſcernenda ſunt Commata & Cola, ut pueri videri poſſint, ubi initium, ubi finis ſit conſtructionis.

Quis eſt uſus harum Regularum?

Duplicem afferunt pueris utilitatem. Primum oſtendunt, quæ voces abſolvant ſententiam quo

DE GRAMMATICA CONSTRUCTIONE ſeu Ordine vocum, Regulæ pueriles veterum Grammaticorum.

Quot Regulæ ſunt obſervandæ pueris de Grammaticâ vocum conſtructione?

Quindecim.

Prima Regula.

Vocativus.

Vocativus ſi in oratione fuerit, ordiatur Syntaxin.

Secunda Regula.

Nominativus.

Vocativum ſequitur Nominativus Subſtantivi, quia fronte verbi regitur: aut quod vice Nominativi jungitur.

Tertia Regula.

Declaratio Nominativi.

Rectum proximè ſequitur vox iſta adhærens ut Adjectivum & Subſtantivum declarandi cauſâ additum: vel Genitivus, juxta Regulam generalem:

Vox recta ſequitur regentem.

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum"
"(303.19.j)

Prolepſis particio/ſeu diſtributio quaedam eſt/ cum Generi ſeu toti alicui partes ſubjiciuntur ... diverſis numeris, & aut Perſonis, verbo non repetito. Grammatici gmenugj tento ſpůſob ... ut Prolepſin: když nětco celime/ ... Ut ...

1. De Numeris.

... ex Hiſpaniis/ille ex Galliis

4. Audiviſſemus, audiviſſetis, audiviſſent.
Futurum. Singulariter.
Utinam
1. Amem, ames, amet.
2. Doceam, doceas, doceat.
3. Legam, legas, legat.
4. Audiam, audias, audiat.
Et pluraliter. Utinam
1. Amemus, ametis, ament.

Regula Quarta.

Verbum finitum.

Nominativum ſequitur Verbum Perſonale Finitum/quod primo notandum eſt, ſi caetera deſint.

Regula Quinta.

Infinitivus vel Nominativus poſt Verbum.

Verbum Perſonale Finitum interdum ſequitur Infinitivus/ vel Nominativus, quem requirit verbum Perſonale à tergo, juxta Regulam generalem.

Vox recta ſequitur regentem.

Regula ſexta.

Adverbium.

Adverbia ſubjiciuntur verbis ad explicandas actionum circumſtantias, juxta Regulam Generalem:

Declarans declarato poſtponitur.

Regula ſeptima.

Obliqui.

Verbum Perſonale ſequuntur Obliqui caſus, quos Verbi natura poſtulat. Inter hos proprii natura praecedunt, communes ſequuntur/ eo ordine/ quo inter dicendum utimur.

Regula Octava.

Parti

Participia.

Participia / Gerundia, & Supina/ ſequuntur conſtructionem ſuorum Verborum.

Regula Nona.

Praepoſitiones

Praepoſitiones cum ſuis caſibus ſaepe membris attexunt alia nomina, & connexa, quae facit circumſtantiam declarant.

Regula Decima.

Conjunctiones.

Conjunctiones ſuperioribus ſententiis & vocabulis alias addunt in quibus praeſcriptus Ordo ſervatur.

Regula Undecima.

Impersonalia.

Impersonalia ſine Nominativo inchoant conſtructionem à ſuis obliquis, ſignificantibus perſonam:

Regula Duodecima.

Particulae connectendi.

Ordinem naturalem vocum in conſtructione invertunt Particulae connectentes orationem:

1 Obliqui relativorum/ interrogativorum & indefinitorum.
2 Genitivi diviſionum.
3 Interdum ablativi abſolute poſiti.
4 Adverbia optandi, vocandi, demonſtrandi

M

"Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum"
(303.ig.j)

4. Audiviſſemus, audiviſſetis, audiviſſent.

Futurum. Singulariter.

Utinam.

1. Amem, ames, amet.
2. Doceam, doceas, doceat.
3. Legam, legas, legat.
4. Audiam, audias, audiat.

Et pluraliter. Utinam.

1. Amemus, ametis, ament.
2. Doceamus, doceatis, doceant.
3. Legamus, legatis, legant.
4. Audiamus, audiatis, audiant.

Conjunctivus.

Præſens. Singulariter.

Cum.

1. Amem, ames, amet.
2. Doceam, doceas, doceat.
3. Legam, legas, legat.
4. Audiam, audias, audiat.

Et pluraliter. Cum.

1. Amemus, ametis, ament.
2. Doceamus, doceatis, doceant.
3. Legamus, legatis, legant.
4. Audiamus, audiatis, audiant.

Imperfectum. Singulariter.

Cum.

Amarem, amares, amaret.

2. Do-

Prolepſis p[illegible]cicio, ſeu diſtributio quædam eſt, cum Generi [illegible] partes ſubjiciuntur, 1. diverſis numeris, 2. aut Perſonis, verbo non repetito. Grammatici [illegible] Ut:

1. De Numeris.

Milites redeunt, hic ex Hiſpaniis, ille ex Galliis.

[illegible] Frankreich.

2. De Perſonis.

Curemus æquam uterque partem, tu alteram, ego item alteram.

3. De Relativis.

Præceptores docent, hic Grammaticam, ille Dialecticam.

Applica prius Exemplum.

Hic verbum, redeunt, convenit cum toto, quod in antecedente ponitur, videlicet cum Nominativo milites, juxta Regulam de Nominativo cum Verbo. Sed cum partibus quæ in diſtributione ſubjiciuntur, diverſis numeris, videlicet, hic & ille, non congruit, quod pugnat cum Regula [illegible] tamen motetum ſubiture. Igitur hoc modo: redit ex Hiſpaniis, ille redit ex Galliis. Hanc conſtructionem Grammatici vocant Prolepſin.

N

Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum.
(303.19.8)

DE GRAM-
MATICA CONSTRU-
ctione, ſeu Ordine vocum, Re-
gulæ pueriles veterum
Grammaticorum.

Quot Regulæ ſunt obſervandæ pueris de Grammatica vocum conſtructione?

præſumptionem. Quia prius totum ponitur/ quod deinde per partes explicatur, & idem quod de toto dictum eſt/ ad abſolvendam ſententiam in ſingulis partibus per præſumptione repetendum eſt.

A qua Regula diſcedit hæc Figura?

A duabus. Primum à Regula de Nominativo ante Verbum. Deinde à Regula de Nominativo cum Antecedente.

Quid docet hæc Figura?

Docet/ toti ſubjice partes, Verbo non repetito.

Quomodo fit hoc?

Diverſis numeris & perſonis.

VI.

EVOCATIO.

Quid eſt Evocatio?

Evocationem vocarunt, cum verbo Primæ vel ſecundæ Perſonæ Nominativus Tertiæ præponitur. Grammatici gmenugj tento ſpůſob wřečj Evocationem/ když ſe s Verbo primæ aneb Secundæ Perſonæ Nominativus Tertiæ Perſonæ klade a ʒjʒwá. Ut:

Ego Virgilius lego.
Tu Apollonius ſcribis.

Quo accidente diſcedit hæc Figura à Regulâ?

Perſona.

Quæ eſt Conſtructionis ratio?

Nomi-

Et pluraliter.

1. Amemus, amatote, amanto/ vel amantote.
2. Doceamus, docetote, docento/ vel docentote.
3. Legamus, legitote, legunto/ vel leguntote.
4. Audiamus, auditote, audiunto/ vel audiuntote.

OPTATIVUS.

Præſens & Imperfectum.

	Singulariter.	Utinam.	
1	Amarem/	amares,	amaret,
2	Docerem/	doceres/	doceret,
3	Legerem/	legeres/	legeret,
4	Audirem,	audires,	audiret,

	Et pluraliter.	Utinam.	
1	Amaremus/	amaretis,	amarent/
2	Doceremus,	doceretis/	docerent/
3	Legeremus	legeretis/	legerent/
4	Audiremus/	audiretis,	audirent

Perfectum & Pluſquam perfectum.

	Singulariter.	Utinam.	
1	Amaviſſem,	amaviſſes,	amaviſſet,
2	Docuiſſem/	docuiſſes/	docuiſſet,
3	Legiſſem,	legiſſes,	legiſſet
4	Audiviſſem,	audiviſſes,	audiviſſet

	Et pluraliter.	Utinam.	
1	Amaviſſemus/	amaviſſetis/	amaviſſent,
2	Docuiſſemus,	docuiſſetis/	docuiſſent,
3	Legiſſemus/	legiſſetis/	legiſſent,

Docu-

Régi nyomtatványok, "Bratislava – lyceum" (303.19.j)

2	Docueramus,	docueratis,	docuerant,
3	Legeramus,	legeratis,	legerant.
4	audiveramus,	audiveratis,	audiverant.

Futurum. Singulariter.

1	Amabo,	amabis,	amabit.
2	Docebo,	docebis/	docebit.
3	Legam/	leges,	leget.
4	Audiam,	audias,	audiet.

Et pluraliter.

1	Amabimus/	amabitis/	amabunt,
2	Docebimus,	docebitis/	docebunt,
3	Legemus/	legetis/	legent,
4	Audiemus,	audietis/	audient.

IMPERATIVUS.

Præſens. Singulariter.

1	Ama,	amet/
2	Doce,	doceat,
3	Lege,	legat,
4	Audi/	audiat,

Et pluraliter.

1	Amemus/	amate/	ament.
2	Doceamus/	docete,	doceant/
3	Legamus/	legite/	legant,
4	Audiamus,	audite,	audiant,

Futurum Singulariter.

1	Amato tu/	amato ille,
2	Doceto tu,	doceto ille,
3	Legito tu,	legito ille,
4	Audito tu,	audito ille,

Et plu-

Nomina[illegible] Poetæ ſolent ter-
tium eſſe perſo[illegible] Pronominibu[s]
antur ab eis perſonam, ideò Nomini[illegible]
tiæ perſonæ jungi poteſt verbo primæ &
perſonæ, quod pronomen primæ vel
perſonæ aut implicite continet, aut exp[re]
ditum habet.

Applica exempl[um] expreſſæ Evoc[ationis]

Ego Virgilius lego,

Hic verbo primæ Perſonæ, leg[o]
nitur Nominativus tertiæ perſo[næ]
gillus, quia mutuatur perſona[m]
nomine, ego quod expreſſe No[minati]
vo verbi additur. Hanc constru[ctionem]
Grammatici recentiores Evoca[tionem]
ſeu Avocationem appellarunt:
[No]minativus tertiæ Perſonæ [illegible]
avocatur, vel reducitur ad pri[mam]
nam per pronomen ego.

Da exemplum evocationis i[illegible]

Tum deniq; homines noſtra intellig[imus]
Cum quos in poteſtas habuimus, [illegible]
Roþj Statak vrratýme/ [illegible] ſobě
mýnáme co gſme mčli.

Homines intelligimus. Hic evoca[tio]
ſubintelligitur. Nos, quam implic[ite]
verbum primæ Perſonæ/intelligimu[s]

VII.

ANTIPTOSIS.

Quid eſt Antiptoſi[s]

N2

"Régi nyomtatványok, Bratislava - lyceum." (303.19.?)

ptoſis eſt Enallage, hoc eſt, permu-
tuum.

Quot modis fit Antiptoſis?

t multas formas, ſed hic recita-
peculiaris, quæ pertinet ad Re-
e Nominativo.

Recita definitionem.

oſis peculiariter fit, cum contra Anal-
cedens imitatur caſum Relativi.
[illegible] Antiptoſis
antivum, [illegible]
Pronominis Relativi. Ut:
placere, quas feciſſet fabulas.
cho Comedie [illegible]
quam ſtatuo veſtra eſt, pro urbe veſtra
Virgil.

Da exemplum Regulæ.

quas feciſſet, placerent.

Applica.

cedens, fabulas, imitatur Caſum Re-
icet Accuſativum, quas, qui reſpon-
equenti, feciſſet, contra Analogiam,
Regulæ de Nominativo ante ver-
nom. fabulas, debet reſpondere,
rente. Ut Fabulæ placerent populo,
Hanc conſtructionem Gramma-
generali nomine Antiptoſin, id eſt
collocationem.

VIII.

ENAL-

Imperfectum. Singulariter.

1. Amabam, amabas, amabat.
2. Docebam, docebas, docebat.
3. Legebam, legebas, legebat.
4. Audiebam, audiebas, audiebat.

Et pluraliter.

1. Amabamus, amabatis, amabant.
2. Docebamus, docebatis, docebant.
3. Legebamus, legebatis, legebant.
4. Audiebamus, audiebatis, audiebant.

Perfectum. Singulariter.

1. Amavi, amaviſti, amavit.
2. Docui, docuiſti, docuit.
3. Legi, legiſti, legit.
4. Audivi, audiviſti, audivit.

Et pluraliter.

1. Amavimus, amaviſtis, amaverunt vel ama-
vere.
2. Docuimus, docuiſtis, docuerunt vel docuere.
3. Legimus, legiſtis, legerunt vel legere.
4. Audivimus, audiviſtis, audiverunt vel au-
divere.

Plusquam perfectum. Singulariter.

1. Amaveram, amaveras, amaverat.
2. Docueram, docueras, docuerat.
3. Legeram, legeras, legerat.
4. Audiveram, audiveras, audiverat.

Et pluraliter.

1. Amaveramus, amaveratis, amaverant.

2. Docu-

ALLAGE.

eſt Enallage?

Enallage in genere permutatio
unius partis orationis pro alte-
accidens pro accidente ponitur.

Quot modis fit Enallage?

Fit multis modis, in partibus &
ſed hic tantum duæ Species recen-

3. in [illegible] tibus | onſtru- | nonam,
4. [illegible] | ctione. | Generalem Voxre-
| | cta, &c.
5. [illegible] | | ſecundam.
6. vocant | | quartam,
7. eras | | ſeptimam &
8. dorſum | | Generalem Decli-
| | nans, &c.
9. [illegible] | | Generalem: vox ge-
| | nus, &c.
10. in

Régi nyomtatványok, "Bratislava-lyceum"
(303.19.j)

Futuro: Cum Tulero, tuleris/tulerit. Et plu raliter: Cum tulerimus/tuleritis, tulerint.

INFINITIVO modo ſine numeris & perſonis tempore præſenti, & præterito imperfecto Ferre. Præterito perfecto & pluſquam perfecto: Tuliſſe. Futuro: Latum ire vel laturum eſſe.

Gerundia vel Participialia verba ſunt hæc: Ferendi, ferendo, ferendum.

Supina: Latum, Latu.

Duo participia habentur ex hoc verbo activo: Præſens: ut ferens. Futurum: ut laturus.

PASSIVUM.

FEROR, ferris, vel ferre, fertur. Et pluraliter: Ferimur, ferimini, feruntur.

Præterito imperfecto: Ferebar, ferebaris, vel ferebare, ferebatur. Et pluraliter: Ferebamur, ferebamini, ferebantur.

Præterito perfecto: Latus ſum vel fui, es vel fuiſti, eſt vel fuit. Et pluraliter: Lati ſumus vel fuimus, eſtis vel fuiſtis, ſunt fuerunt vel fuere.

Præterito pluſquam perfecto: Latus eram vel fueram, eras vel fueras, erat vel fuerat. Et pluraliter: Lati eramus vel fueramus, eratis vel fueratis, erant vel fuerant.

Futuro: Ferer, fereris, vel ferere, feretur. Et pluraliter: Feremur, feremini, ferentur.

IMPERATIVO modo, tempore præ-

ſen-

Et pluraliter.

1 Amati eramus vel fueramus,
2 Docti eramus vel fueramus,
3 Lecti eramus vel fueramus,
4 Auditi eramus vel fueramus,
} eratis vel fueratis, erant vel fuerant.

Futurum. Singulariter.

1 Amabor amaberis vel amabere, amabitur
2 Docebor doceberis vel docebere docebitur
3 Legar legeris vel legere legetur
4 Audiar audieris vel audiere audietur.

Et pluraliter.

1 Amabimur amabimini amabuntur
2 Docebimur docebimini docebuntur
3 Legemur legemini legentur
4 Audiemur audiemini audientur.

IMPERATIVUS.

Præſens: Singulariter.

1 Amare ametur.
2 Docere doceatur.
3 Legere legatur.
4 Audire audiatur.

Et pluraliter.

1 Amemur amamini amentur.
2 Doceamur docemini doceantur.
3 Legamur legimini legantur.
4 Audiamur audimini audiantur.

Futurum. Singulariter.

1 Amator tu amator ille.

O5 2 Do-

Imperfectum. Singulariter.

1 Amabar amabaris vel amabare amabatur
2 Docebar docebaris vel docebare docebatur
3 Legebar legebaris vel legebare legebatur
4 Audiebar audiebaris vel audiebare audiebatur

Et pluraliter.

1 Amabamur amabamini amabantur
2 Docebamur docebamini docebantur
3 Legebamur legebamini legebantur,

ſenti/ ad ſecundam & tertiam perſonam: Ferre, feratur. Et pluraliter. Feramur, ferimini/ ferantur.

Futuro: Fertor tu, fertor ille. Et pluraliter: Feramur, feriminor, feruntor.

OPTATIVO modo tempore præſenti & præterito imperfecto: Utinam Ferrer, ferreris, vel ferrere/ ferretur. Et pluraliter: Utinam Ferremur, ferremini, ferrentur.

Régi nyomtatványok, "Bratislava-lyceum" (303.19.j)

... Et plu...
...teratis, ferent.
...modo, tempore ...
...raliter: Ferant ... ferrent.
...modo, tempore praeſenti:
... Et pluraliter:
...tis, ferant.
...mperfecto ...
ferres ... Et plu...
...mus, ... ferrent.
...tuleris, tulerit ...
...tertio ...
tuliſſes, tuliſſet. Et pluraliter: Cum tuliſſemus,
tuliſſetis, tuliſſent.

...teritum Perfe...
perfe...
Singulari...
magnus eſſem vel fuiſſem ...
2 ... eſſem vel fuiſſem ...
3 ... eſſem vel fuiſſem ... eſſet vel fuiſſet.
4 ... eſſem vel fuiſſem ...

Et

Régi nyomtatványok, „Bratislava - lyceum"
(303. ig. j)

[illegible] Et plu[illegible]
[illegible]eris, [illegible]erent.

[illegible]do, tempore p[illegible]
[illegible] tertiam p[illegible] Et
[illegible]

[illegible]nodo, tempore p[illegible]ti:
[illegible] Et plura[illegible]
[illegible]tis, erant.

[illegible] perfecto [illegible]
[illegible] Et plu[illegible]
[illegible]

[illegible]tertio [illegible] perfecto [illegible]
[illegible] Et pluraliter: [illegible]
[illegible]

Futu[illegible]

[illegible] amar[illegible]

[illegible]ectum Perf[illegible]
[illegible] perfe[illegible]
Singular[illegible]
[illegible] essem vel [illegible]
[illegible] essem vel fuissem, [illegible]
[illegible] esset vel fuisset, [illegible] essent vel fuissent.
[illegible] essem vel fuissem[illegible]

Et

Régi nyomtatványok, „Bratislava-lyceum"
" (303.19.j)

Amatum iri.
2 Doctum iri.
3 Lectum iri.
4 [illegible] tum iri.

Participia. Præteritum.

1 Amatus.
Doctus.
Lectus/
4 Audit[illegible]

Futurum.

1 Amandus
2 Docendus
3 Legendus
4 Audiendus

[illegible] VUM.

FERO, verbum Activum, [illegible] vo modo dictum, temporis præ[illegible] tis, numeri singularis, [illegible] ſe [illegible] ſonę primæ, conjugationis [illegible] cu[illegible] quod [illegible] gabitur [illegible]

Fero, fers/fert. Et plura[illegible]

[illegible]unt.

Præ[illegible]

[illegible]

[illegible] tulimus, tuliſtis, tulerunt [illegible]

Præteritum pluſquam perfectum [illegible] tuleras, tulerat. Et pluraliter, Tuleramus, tuleratis, tulerant.

Et pluraliter, Utinam

1 Amati fuiſſemus vel fuiſſemus, [illegible]
2 Docti eſſemus vel fuiſſemus, [illegible]
3 Lecti eſſemus vel fuiſſemus,
4 Auditi eſſemus vel fuiſſemus/

Futurum. Singula[ris]

Utinam:

1 Amer, ameris, vel amere, am[illegible]
2 Docear, docearis, vel doceare, [illegible]
3 Legar, legaris, vel legare, leg[illegible]
4 Audiar, audiaris, vel audiare/ au[illegible]

Et pluraliter, Uti[nam]

1 Amemur, amemini/ amen[tur]
2 Doceamur, doceamini/ doceam[tur]
3 Legamur, legamini/ legant[ur]
4 Audiamur, audiamini/ audian[tur]

CONJUNCTIV[US]

Præſens. Singula[ris]

Cum.

1 Amer, ameris, vel amere, am[illegible]
2 Docear, docearis, vel doceare/ [illegible]
3 Legar, legaris, vel legare, [illegible]
4 Audiar, audiaris, vel audiare [illegible]

Et pluraliter, [illegible]

1 Amemur, amemini/ amentur
2 Doceamur, doceamini/ doceantur
3 Legamur, legamini/ legantur
4 Audiamur, audiamini/ audiantur

Régi nyomtatványok, Bratislava-lyceum"
"(303.19.8)

Imperfectum.

ingulariter, Cum,

amareris vel amarere, amaretur.
docereris vel docerere, doceretur.
legereris vel legerere, legeretur.
audireris vel audirere, audiretur.

luraliter. Cum.

...nur, amaremini, amarentur.
...nur, doceremini, docerentur.
...nur, legeremini, legerentur.
...nur, audiremini, audirentur.

Perfectum.

ingulariter. Cum.

...ſim vel fuerim, } ſis vel fuerit, ſint vel fuerint.
...im vel fuerim,
...vel fuerim,
...ſim vel fuerim,

...luraliter. Cum.

...mus vel fuerimus, } ſitis vel fueritis, ſint vel fuerint.
...mus vel fuerimus,
...mus vel fuerimus,
...imus vel fuerimus,

...erfectum. Singulariter.

Cum.

...ſſem vel fuiſſem, } eſſes vel fuiſſes, eſſet vel fuiſſet.
...ſem vel fuiſſem,
...ſem vel fuiſſem,
...ſſem vel fuiſſem,

Et Pluraliter. Cum.

1 Amati eſſemus vel fuiſſemus, } eſſetis vel fuiſſetis, eſſent vel fuiſſent.
2 Docti eſſemus vel fuiſſemus,
3 Lecti eſſemus vel fuiſſemus,
4 Auditi eſſemus vel fuiſſemus,

Futurum Singulariter,

Cum.

1 Amatus ero vel fuero, } eris vel fueris, erit vel fuerit.
2 Doctus ero vel fuero,
3 Lectus ero vel fuero,
4 Auditus ero vel fuero,

Et pluraliter. Cum.

1 Amati erimus vel fuerimus, } eritis vel fueritis, erunt vel fuerint.
2 Docti erimus vel fuerimus,
3 Lecti erimus vel fuerimus,
4 Auditi erimus vel fuerimus,

INFINITIVUS.

Præſens & Imperfectum.

1 Amari.
2 Doceri.
3 Legi.
4 Audiri.

Præteritum Perfectum & plusquam perfectum.

1 Amatum eſſe vel fuiſſe.
2 Doctum eſſe vel fuiſſe.
3 Lectum eſſe vel fuiſſe.
4 Auditum eſſe vel fuiſſe.

O5 Futu

Régi nyomtatványok, „Bratislava - lyceum"
(303.19.j)